

LETO XXV
POŠTNIŠKA

KOROŠKA OSREDNJA KNJIŽNICA
"DR. FRANC SUŠNIK"
NA GRADU 1

št. 2 / 96

62390 RAVNE NA KOROŠKEM

višava

GLASILO GOZDNEGA GOSPODARSTVA SLOVENJ GRADEC P.O.

KULTURNO RAVNANJE Z GOZDOM - NAŠA STRATEGIJA

Lansko evropsko leto varstva narave nas je ponovno opozorilo na potrebo po kulturnem odnosu do narave, posebej še do našega gozda.

V preteklih desetletjih je Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec posebej vestno skrbelo za gozdove, ne glede na lastništvo. Zato so naši gozdovi zelo dobro negovani in najbolj ohranjeni v Sloveniji. Vseskozi smo razvijali tudi kulturo dela pri vseh opravilih v gozdu. Naš cilj je bil in bo: gozd mora biti po vsakem posegu boljši in bolj negovan. Zato smo posebej pozorni do poškodb na stoječem drevju in škod na že izdelanem lesu.

Nekateri se še spominjajo časov, ko smo hlode ročno spravljali v dolino, marsikdaj tudi čez kilometer. Takšno ekstremno spravilo je bilo včasih po drčah v Šumahovih pečeh v Mežiški dolini. Les se je pri tem močno poškodoval, tla so se ranila in voda je z lahkoto spirala zemljo v dolino.

Z izgradnjo cest in vlak so se razmere zelo spremenile na bolje. S pravilnimi napravami pridemo danes skoraj povsod do panja. Nadmere pri krojenju štirimetrsk hlodovine so nekoč znašale tudi do 20 cm, danes pa le še 5 cm, kolikor je potrebno zaradi čeljenja na žagi.

Delo v gozdu je ne glede na napredek v tehniki in opremi za delo še vedno zelo nevarno. To potrjujejo tudi hude nesreče, ki se kljub veliki skrbi za varno delo, občasno še vedno dogajajo. Še pred kratkim je splet nesrečnih okoliščin terjal smrtno žrtev na delovišču na Graški gori.

Gozdno gospodarstvo bo tudi v prihodnje skrbelo za izobraževanje svojih delavcev, za najbolj kvalitetno opremo in orodja za delo in za najboljša razpoložljiva varovalna sredstva. Naredili bomo vse, kar je v naši moči, za zmanjšanje nesreč. Negovali bomo kvaliteto dela pri vseh opravilih.

Z državnimi gozdovi bomo tudi v prihodnje vzorno gospodarili za vzgled drugim lastnikom. Tudi v privatnih gozdovih bomo delo, po naročilu lastnika, opravili kar najbolj kvalitetno.

Strokovno brezhibno, gozdu prijazno ravnanje in delo so zmožni opraviti samo primerno izšolani delavci. Zato bomo tudi v bodoče skrbeli za njihovo stalno izobraževanje.

Gozdno gospodarstvo bo tako kot doslej negovalo te vrednote gozdn prijaznega in varnega dela tudi v prihodnje.

Hubert Dolinšek

Nekaj škode je južni sneg koncem lanskega leta povzročil tudi v naših gozdovih. Po izkušnjah se močni snegolomi pojavljajo pri nas ciklično - vsakih deset let. Dosedanji snegolom ne spada med katastrofalne, ne ve se pa kaj vse se bo z našimi gozdovi zgodilo še do konca pomladi. Posnetek je iz borovih sestojev na Mučki dobravi, ki jih je letošnji sneg težko prizadel. - Foto: F. Jurač

V začetku novembra je Biotehniška fakulteta - Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire pripravila že sedemnajste gozdarske študijske dneve. Tema obravnave so bile **PREZRTI DREVESNE VRSTE**. Verjetno se boste vprašali, katere pa so te vrste in zakaj so prezrte.

Prav to bom skušal v nadaljevanju nekoliko pojasniti. Za izhodišče mi služi prispevek prof. dr. Marjana Kotarja.

Gospodarjenje z gozdom, naravnano predvsem na proizvodnjo lesa, je pustilo v zgradbi slovenskih gozdov vidne posledice, ki se kažejo v osiromašitvi drevesne sestave. Povečal se je delež smreke, na posameznih območjih tudi jelke in to predvsem na škodo bukve ter tistih drevesnih vrst, ki se v gozdu pojavljajo v majhnih deležih. Pospeševanje samo določenih vrst je v daljšem obdobju pripeljalo do tega, da se je številčnost nekaterih vrst tako zmanjšala, da bodo izginile iz slovenskih gozdov. Zato so nujni takojšnji ukrepi za njihovo ohranitev in vnašanje v vse tiste gozdove, kjer so uspevale nekdaj.

Sonaravno ravnanje z gozdovi, ki je naša osnovna usmeritev, sloni na naravni zgradbi gozdov, ta pa je temelj na naravni pestrosti gozdnih ekosistemov. Naravna zgradba drevesnega in grmovnega sloja omogoča tudi ohranjanje naravne zgradbe zeliščnega sloja, vse to pa olajša ohranjanje naravne sestave živalskega sveta.

Posvet je imel namen pokazati kvarne posledice preteklega ravnanja z gozdovi glede drevesne sestave in oblikovati novo strategijo sonaravnega ravnanja z gozdom, ki bo zagotavljala biološko pestrost in nemoteno delovanje gozdnih ekosistemov.

Današnje stanje v Sloveniji

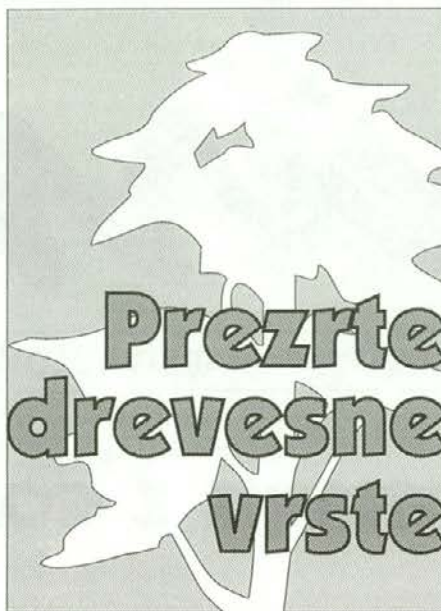
V Sloveniji ima svoj naravni areal 52 drevesnih vrst, ki v odraslem stanju dosežejo drevesno višino 5 metrov. Seveda vse te drevesne vrste niso prisotne v vseh gozdovih. Kakšen je dejanski sestav drevesnih vrst je odvisno od rastišča, razvoja gozda v preteklosti, ter od človekovih posegov v gozdu.

Pet drevesnih vrst: bukev, smreka, jelka, hrast in bor predstavlja 90% lesne mase slovenskih gozdov. Preostalih 47 vrst, h katerim lahko prištejemo še zeleni bor, duglazijo, robinijo in druge eksote, pa predstavlja le 10% lesne zaloge.

Pospeševanje nekaterih drevesnih vrst, ki pomenijo izrinjanje za druge, ima za posledico, da so tisa, škorž in brek skoraj izginili iz slovenskih gozdov. Če jih bomo hoteli ohraniti, jih bo potrebno umetno vnašati na rastišča, kjer so bili nekdaj prisotni.

Kako smo delali?

Pri negi gozda, še posebno, ko smo uravnavali drevesno zmes, smo pogosto ukrepali le v korist nekaterih "vrednejših" drevesnih vrst. Včasih smo pospeševali celo rastišče neprimerne drevesne vrste - najpogosteje smreko, macesen. Mogoče drugih drevesnih vrst nismo neposredno iztrebljali, vendar pa jih nismo pospeševali, t.j. ustvarjali takšnega okolja, da bi lahko razvila lepa debla

in močne krošnje. Vsako dajanje prednosti samo nekaterim vrstam pa pomeni onemogočanje razvoja drugim, če imajo vse vrste enako konkurenčno sposobnost. V gozdu, kjer ustvarjamo ugodnejše pogoje samo nekaterim drevesnim vrstam, dolgoročno izrinjamo druge. Za te izrinjene vrste pravimo, da smo jih prezrli ali celo prezirali.

Naše gozdove smo siromašili tudi z obnovo gozdov s sajenjem samo nekaterih - protežiranih drevesnih vrst. Tako smo sadili smreko na primerna, manj primerna, pa tudi neprimerna rastišča. Pospeševali smo tudi macesen, ki se je le redkokje obdržal.

Današnji gozd je po svoje tudi odraz uporabnosti lesa. V preteklosti je bil spekter "uporabnih vrst lesa" mnogo širši. Danes, ko so nekatere vrste, ki so temeljile na predelavi in obdelavi lesa izginile, pa se je nehala povpraševanje po določenih vrstah lesa, ki so ga uporabljale oz. predelovale. Navajam nekaj primerov: les škorža so v Sloveniji uporabljali za izdelavo vijaka pri vinskih in sadnih stiskalnicah; les negoja so uporabljali za izdelavo pest pri lesenih kolesih (včasih tudi brest); iz lesa črnega trna so bili zobje lesenih grabelj; les črnega gabra je služil za izdelavo čolnic pri tekstilnih strojih. Po posameznih drevesnih vrstah je bilo povpraševanje tolikšno, da so jih praktično iztrebili. Tak primer je tisa, katere les so uporabljali pri izdelavi lokov ter kot zdravilo proti steklini.

Delež nekaterih drugih, danes prezrtih vrst, pa je bil kljub nekdanji večji porabi njihovega lesa v gozdu večji, ker so bili načini ravnanja z gozdom takšni, da so ustvarjali okolje, v katerem so se te vrste intenzivneje pomlajevale in ohranjale v večjih deležih. Tako sta bila škorž in brek nekdaj bolj pogosta v gozdu, kljub večji sečnji in uporabi njunega lesa.

Podobno velja tudi za lesniko, hruško - drobnico in divjo češnjo, vendar je danes ponudba njunega lesa na trgu manjša tudi

zaradi tega, ker se je zmanjšal dotok lesa iz sadovnjakov. Po lesu divje češnje, ki ob ustrezni negi (zeleno obvejevanje) dosega ceno celo do 10.000 DEM/drevo, je bilo povpraševanje izrendo veliko. Ugotavljamo pa, da so posekali vsa visokokakovostna drevesa v velikem delu Dolenjske in Štajerske.

Posledice osiromašitve drevesne sestave gozda

Vsaka drevesna vrsta v ekosistemu ima svojo ekološko nišo oziroma funkcijo in delovanje ekosistema je nemoteno, če so vse ekološke niše zasedene v pravilnem razmerju. Posledica motenj v ekosistemu je zmanjšanje njegove mehanske ali biološke stabilnosti, največkrat pa obeh hkrati. Na danem rastišču je najbolj odporen gozd, katerega drevesna zgradba vsebuje v ustreznem razmerju vse tiste vrste, ki gradijo naravno fitocenozo, ne glede na to, ali je bogata ali skromna glede števila drevesnih vrst.

Če pride do spremembe rastiščnih razmer, kot so npr. otoplitev, sušnost, sprememba vodnega režima v telh, onesnaženje itd., se tem spremembam lažje prilagodi gozd z veliko raznovrstnostjo drevesne sestave.

Posledica osiromašitve drevesne sestave je osiromašitev in sprememba v živalskem svetu (ptice, glodalci, žuželke), v glivah in mikroorganizmih. Vse to pa zmanjšuje nekatere nelesne funkcije gozda, kar ima za posledico zmanjšanje gospodarskih učinkov gozda.

Ukrepi za izboljšanje stanja

Za ponovno vzpostavitev naravne drevesne sestave v gozdu bo potrebno razširiti naše znanje na vse drevesne vrste, ki se pojavljajo v gozdu. Pri vrstah, ki smo jih dosedaj največkrat prezrli, bo potrebno poleg njihovih ekoloških zahtev spoznati tudi njihove gozdnogojitvene lastnosti. Pri vrstah kot so tisa, škorž, brek in deloma lesnika ter drobnica pa je nujno, da pričnemo takoj s sajenjem sadik, če jih hočemo ohraniti. Pri tem moramo uporabiti semena, potaknjence in koreninske poganjke iz čim večjega števila dreves (za ohranitev genofonda). Preostalim do sedaj prezrtim vrstam pa je treba posvetiti potrebno pozornost v prvih razvojnih fazah gozda. Večji del teh prezrtih drevesnih vrst je svetloljuben in konkurenčno šibkejši, zato naj bodo v gozdu primešani v manjših skupinah ter na gozdnih robovih.

Naj končam ta sestavek z mislijo prof. B. Anka: "V vsaki situaciji - tudi človeški - je manjšina s svojim položajem in vlogo neke vrste moteči element, ki pa je hkrati katalizator in nosilec procesov, ki prispevajo k dinamični stabilnosti celotnega sistema. Ali drugače rečeno: tudi manjšinske vrste so eno izmed področij, kjer se bo prihodnje gozdarstvo naredilo - ali zlomilo."

Tone Modic, dipl. inž. gozd.

V letu 1996 se pred slovensko kmetijstvo postavljajo novi izzivi in neznanke. Slovenija je namreč ob koncu lanskega leta postala polnopravna članica trgovinskega sporazuma z nekaterimi vzhodno evropskimi državami z imenom CEFTA. To bo v veliki meri vplivalo tudi na naše kmetijstvo.

Te dežele želijo predvsem povečati svoj bruto proizvod in s tem svoj kapital za razvoj. Njihov razvojni položaj kmetijstva je povsem drugačen, kot je slovenski. Obširne obdelovalne površine, ravninski svet, rodovitna polja in poceni delovna sila omogočajo pridelavo velikih količin poceni hrane. Njihov interes je, da hrano izvažajo, kupujejo pa industrijske izdelke. Tako obstoja nevarnost, da bodo naši trgovci gledali predvsem na ceno, kako pri uvozu iz držav članic CEFTE čim več zaslužiti, doma pa uvoženo hrano, večkrat dvomljive kakovosti, čim bolj drago prodati. Naši kmetijski pridelki, čeprav kvalitetnejši, pa bodo ostajali neprodani.

Če se bo to uresničilo, bodo posledice za naše kmetijstvo, predvsem govedorejo, lahko katastrofalne. Naša vlada sicer zagotavlja, da bo slovensko kmetijstvo deležno posebne zaščite. Zavedati se moramo, da ima kmetijstvo poleg gospodarske funkcije še druge, kot so varovanje okolja, naseljenost hribovskega sveta, skrb za lepoto krajine, itd.

Za leto 1996 so predvidene nekatere novosti pri premiranju določenih kmetijskih proizvodov. Tako bo premija za prodano kravje mleko ukinjena. Namesto nje pa bodo rejci krav v hribovitem in gorskem svetu dobili posebne direktne spodbude, podobno kot imajo to v sosednji Avstriji vpeljano že vrsto let. Višina nadomestila za višje stroške priraje mleka bo določena po posebnem ključu. Za vsako hribovsko in gorsko kmetijo, ki redijo krave, bo morala kmetijska svetovalna služba na osnovi naravnih pogojev in velikosti posestva določiti optimalni stalež krav. Republika bo te spodbude kmetom izplačala dvakrat letno in to ne glede, kam mleko oddajajo. Pogoji bo le A, oziroma Z kontrola. S tem ukrepom bodo predvsem prizadeti kmetje, ki redijo krave z visoko mlečnostjo, saj bo osnova za podporo povprečni odkup mleka po kravi v Sloveniji za preteklo leto.

Premija za pitanje goveje živine zaenkrat še ostaja nespremenjena. Tudi premiranje krav dojlj ostaja; bodo pa določene spremembe.

Za obnovo planinskih pašnikov so predvidene višje premije. Ukinja pa se premiranje paše na skupnih pašnikih v hribovitem svetu. ohranja se tudi premiranje drobnice, prašičev in konj. Za ureditev kmetijskih zemljišč (agro- in hidromelioracije) bo letos nekaj republiškega denarja, vendar bodo pogoji za kandidiranje na natečaju zahtevnejši.

Za investicije v kmetijstvu bodo objavljeni natečaji, vendar samo za regresiranje obrestnih mer pri najemanju kreditov. Nepovratnih sredstev ne bo.

Vse te spremembe so le idejni osnutki. Konkretno pa bodo stvari dorečene, ko bo sprejet republiški proračun.

V vsa ta dogajanja bo tudi kmetijska svetovalna služba tesno vpeta, saj bo večina denarnih nadomestil in drugih aktivnosti potekala preko te službe. Na terenu, pri kmetih pa bo potrebno dati poudarek ekonomskim dejavnikom; kako posamezno kmetijo us-

meriti in ji zagotoviti dohodek, ne samo preživetje, temveč boljše življenje.

Upam si trditi, da si je kmetijska svetovalna služba v teh letih, odkar je organizirana, pri kmetih pridobila določen ugled in zaupanje. Boljši ali slabši uspehi so odvisni od posameznega svetovalca pa tudi od interesov kmetov na določenem območju. Tudi v tem letu se bomo potrudili in našim kmetom pomagali pri gospodarjenju, jim nudili strokovne nasvete, jih izobraževali in s programi omogočali pridobiti republiške in občinske intervencije. O vseh dogajanjih bomo kmetovalce na Koroškem sproti obveščali preko letakov, Koroškega radia in VIHARNIKA. Želimo si tesnega sodelovanja, saj bo le tako mogoče doseči zastavljene cilje.

Slovenska politika pa bo morala spoznati, da brez slovenskega in s tem tudi koroškega kmeta ni samostojne in demokratične države. Vse napredne dežele se presneto dobro zavedajo, da je kmetijstvo tista dejavnost, od katere je odvisen celoten razvoj.

mag. Jože Pratnecar

MINISTER JOŽE OSTERC NA PRISTOVNIKOVKI KMETIJI

Od velikega požara na Pristovnikovi kmetiji na Završah nad Mislinjo, ko je ogenj uničil gospodarsko poslopje, v njem pa je zgorelo 50 glav živine in kmetijski stroji, je minilo že dobre tri mesece. S pomočjo posameznikov, ustanov in strank, ki so jo ob tej tragediji pokazali v obliki solidarnosti, so na Pristovnikovi kmetiji že pričeli z gradnjo novega hleva, katerega gradnja naj bi bila končana do pomladi, naložba pa naj bi bila vredna okoli 30 milijonov tolarjev.

Pristovnikovo kmetijo je obiskal tudi minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano dr. Jože Osterc, ki se je še posebej zanimal za tragedijo. Ob tej priložnosti je gospodarjema Jožici in Ivanu Večku izročil denarno pomoč v višini 600.000,00 tolarjev za ublažitev škode po požaru. Na posnetku: Minister Osterc na Pristovnikovi kmetiji s člani SKD - Besedilo in foto: F. Jurač

Stanovski kolegi in Pristovnikova družina, ko so mu prinesli pomoč
- Foto: M. Tovšak

Ko človek v nesreči ne ostane sam

Na Pristovnikovi kmetiji v Završah, kjer je 5. novembra lani požar upepelil hlev s stroji in živino vred, so že pričeli z gradnjo novega hleva. Vlili so že betonsko ploščo, vendar vse brez lastnega denarja. Gradijo iz sredstev, ki so jih dobili od zavarovalnice in z denarjem, ki so ga darovali domačini, sosedje in ostali, ki so v njihovem imenu zbirali pomoč. Skupna škoda je po cenitvah uradnih cenilcev čez 36 milijonov SIT, vsa do sedaj zbrana pomoč, skupaj z odškodnino zavarovalnice, pa ne bo znesla niti polovice tega denarja.

Kljub vsemu bo gospodar nadaljeval z novo gradnjo hleva. Potrebno se bo ponovno zadolžiti, čeprav še starih dolgov, ki so se nabrali pri gradnji hiše, ni poplačal. Verjamemo, da mu bo uspelo, saj zagnanosti za delo na Pristovnikovi kmetiji ni nikoli manjkalo. Domači so hvaležni vsem, ki so, ali pa še bodo prispevali solidarnostno pomoč za ublažitev posledic te katastrofe.

Stanovski tovariši - kmetje so preko sindikata Kmečke zveze zbirali pomoč tako v občini Mislinja, kot tudi v sedanji mestni občini Slovenj Gradec. Uspelo jim je zbrati kar za 1.427.400,00 tolarjev denarje in za 1.480.000,00 v lesu.

Pred novim letom so pomoč prinesli tudi na Pristovnikovo domačijo. Gospodar Ivo ni skrival solza, saj ve, da mu je tudi siceršnja moralna podpora stanovskih kolegov še kako potrebna.

V njegovem imenu in imenu domačih iskrena hvala vsem, ki ste darovali zanj in za njegove otroke.

Mirko Tovšak

Kruta resnica

*Nekdaj veljalo je še geslo to,
da človek vreden je, kolikor zna,
največ poštenost je bila res ta,
ki je odtehtala merilo vso.*

*A če pogledamo vse to mi zdaj,
opazimo, več gesla tega ni,
mar časi dobri so zares odšli?
Ne vrnejo se nikdar več nazaj.*

*Zdaj nepoštenost kakor črn oblak,
nad nami nepremično ves lebdi,
veter poštenja, mu že kos več ni,
mogoče drugi veter bi bil tak.*

Zlatko Škrubej

O DELU DRUŠTVA KMETIC NA PREVALJAH V LETU 1995

Delo društva je potekalo po programu, ki smo ga sprejele na zadnjem občnem zboru.

Na Prevaljah smo imele dvoje predavanj in sicer: Ureditve kmečkega dvorišča in Zdrava prehrana in nega zob. Pripravile smo osem tečajev o peki potic in peciva ter dva tečaja o postrežbi s hrano. Dva tečaja smo imele o pripravi domačega sira in enega o peki kruha. Lanskega novembra smo organizirale še dva tečaja o aranžiranju cvetja (adventni venčki).

Tekom lanskega leta smo se udeleževale strokovnih ekskurzij in sodelovale na prireditvah in razstavah. Med ekskurzijami omenjam ogled razstave "Dobrote slovenskih kmetij" na Ptuj, v mesecu maju ogled Golice na avstrijskem ter oktobra ogled Primorske. Takrat smo spoznale njene znamenitosti kot so Škocjanske jame, kraški pršut in teran, vmes pa smo si ogledale tudi botanični vrt v Sežani. Obiskale smo tudi ovčjerejsko kmetijo in poskusile njihov ovčji sir. Nazadnje smo organizirale izlet na Madžarsko.

Pripravile smo naslednje razprave: ob osemdestletnici čebelarstva društva na Ravnah, na OŠ "Prežihov Voranc" razstavo medenega peciva. Na Ptuj smo na "Dobrotah slovenskih kmetij" sodelovale s trinajstimi krušnimi in šestimi mesnimi izdelki, ki so bili ocenjeni. Za krušne izdelke smo prejele 5 zlatih, 2 srebrni in dve bronasti priznanji, za mesne pa 1 srebrno in 1 bronasto priznanje. Razstavljale in prodajale smo tudi na sejmu "Prezenta 95" v Slovenjem Gradcu, med Turističnim tednom v Črni ter Jesenskih srečanjih na Prevaljah. Na železniški postaji na Prevaljah smo z domačimi specialitetami, ob prihodu muzejskega vlaka, pogostile okrog 300 ljudi.

Družabna srečanja smo organizirale ob občnem zboru društva v NAMI na Ravnah ter ob materinskem dnevu v Družbenem domu na Prevaljah. Za vse članice in njihove družinske člane smo avgusta pripravile v Šentanelu piknik, kjer je bilo zelo zabavno.

Imele smo tudi več sestankov našega upravnega odbora. Bile smo prisotne tudi na ustanovnem občnem zboru Zveze kmetic Slovenije v Gornji Radgoni. V Banovcih pa smo organizirale tudi letovanje v počitniški prikolic, kjer je letovalo skozi vso leto 11 družin.

Skupaj s članicami našega upravnega odbora smo se trudile, da je vse potekalo po programu. Vzpodbudno je tudi, da se je tekom lanskega leta včlanilo v naše društvo 39 novih članic, tako nas je zdaj že 309.

Včasih imam občutek, da nas določene stvari, ki so še kako koristne, premalo zanimajo ali pa smo z delom na kmetiji preveč obremenjene. Želim, da bi naše uspešno sodelovanje potekalo dobro tudi v naprej. Prav je, da preživimo nekaj ur oziroma dni v letu malo drugače. Takrat vsaj pozabimo na naše vsakodnevne skrbi in delo. S pridobljenim znanjem in novimi izkušnjami pa si obogatimo življenje na naših domačijah.

Predsednica Društva kmetic Prevalje:
Anica Glinik - Kotnik

Danes pride "lojtanje" v poštev le še redko kje. Na Koroškem imamo še vedno takšne terene, kamor lahko stopi le človeška ali živalska noga. Traktorjem in kamionom pa bodo ti predeli še dolgo časa nedostopni.

Ročnega spravila s pomočjo "lojtanja" so se lotili črnjanski sekači: Vinko Kunc, Janez Petrič, Milan Kumer in Janez Kumprej, ko so opravili sečnjo pri kmetu Florinu iz Tople. S Pece so po petsto metrov dolgi "lojti" spravili v dolino 300 kubikov lesa.

Gorazd Mlinšek

Lojta čez Florinov pašnik v Javorju na Peci - Foto: G. Mlinšek

OSTALI DOGODKI

V Časopisu za zgodovino in narodopisje leta 1927 opisuje Josip Mravljak vsebino vuzeniških urbarjev iz leta 1586. Razen tlake in desetine, ki so jo morali izpolnjevati oziroma oddajati tlačani vuzeniški graščini, omenja tudi ribištvo in lov. Med opisom taks za uplenjeno divjad je zanimiv pregled, kakšna divjad se je pred dobrimi štiristo leti potikala po pohorskih gozdovih.

Naštete so naslednje vrste divjadi, od katerih je bilo treba plačati takšne takse:

- medved: 4 šilinge
- volk: 1 goldinar
- ris: 1 goldinar
- velika divja svinja: 4 šilinge
- srednje velika divja svinja: 2 šilinga in 20 fenigov
- prasec: 2 šilinga
- srnjak: 2 šilinga
- srna: 1 šiling in 18 fenigov
- lisica: 1 šiling in 2 feniga
- zajec: 12 fenigov
- boljša kuna: 2 šilinga in 20 fenigov
- navadna kuna: 2 šilinga
- veverica: 3 fenige

- divji petelin: 1 šiling in 18 fenigov
- divja kura: 1 šiling in 2 feniga
- jerebica: 8 fenigov
- en velik ptič: 1 fenig
- trije mali ptiči: 1 fenig

O zadnjem lovu na volkove na Pohorju piše Jopis Mravljak naslednje:

ZADNJI LOV NA VOLKOVE NA POHORJU¹

1. Lov se vrši 11. sept. (1852) s sodelovanjem občin iz mariborskega in celjskega okraja.

2. Zbirališča za lovce so: a) Slovenjgraško sedlo, b) Mala Kopa, c) Črni vrh, č) Planinka.

Za vsako teh zbirališč je določen poseben vodja lova, ki se mora o vsem sporazumeti z vodji sosednih rajonov.

3. Občine morajo za ta lov določiti spretno strelce, gozdarje in lovce ter gonjače.

4. Občine se razdelijo na posamezne rajone, in sicer:

- a) rajon Slovenjgraško sedlo
- b) rajon Mala Kopa
- c) rajon Črni vrh
- č) rajon Planinka

5. Večji del strelcev se mora na določenih mestih zbrati onega dne (11. sept.) ob 8. uri zjutraj ter se morajo pokoriti odredbam vodij; nekoliko lovcev pa spremlja gonjače.

6. Gonjači se postavijo tako, da bode razdalja od enega do drugega 150 do 200 korakov, vrsta pa se ne sme nikjer prekiniti, temveč se mora vzdržati od vznožja do vrha.

¹ Akt okrajnega glavarstva Slovenjgradec štev. 4683 od 7. sept. 1852, podpisan Globotschnig (okr. glav.).

(Priložena slika je določevala zbirališča lovcev, občin in vrsto gonjačev.)

7. Gonjači morajo biti ob 10. uri dopoldne na vznožju vrhov na predvidenem mestu, tako da bode ob tej uri veriga sklenjena, na kar se začne premikanje navzgor.

8. O postavitvi gonjačev se imajo preje občine medsebojno domeniti.

9. Gonjači se morajo natihoma zbirati, ko pa začnejo goniti, morajo delati čim večji hrušč in trušč in streljati, - preiskati se mora vsako grmičje. Lovci naj bodo mirni. Od prebivalstva ta dan ne sme nihče v te rajone.

Trofeja zadnjega pohorskega volka še danes krasi steno pri Založnikovih

10. Lov se vrši samo na volkove, ne sme se zasledovati ali streljati nobena druga divjačina.

11. Če bi po izvršenem prvem pogonu bil potreben še drugi, odredi potrebno vodja celega lova.

12. Orožništvo ima paziti, da se vzdržuje red, in pomaga tudi drugače pri lovu.

13. Premije so: za ubito volkuljo 25 fl, za volka 20 fl, za volka pod enim letom 10 fl; plača se iz erarskih sredstev.

To so navodila za lov, o njegovem izidu pa ni znano nič; menda so takrat iztrebili to zverjad na Pohorju, ker se najstarejši ljudje ne spominjajo, da bi se bil še pozneje tu ustrelil kak volk. Na volkove pa spominja še danes obilo volčjih jam; samo v vuzeniški kotlini šestero (dve nad starim gradom, dve pri Mravljakovem hribu - nad Jelovcem, ena nad Prohartom v Planini in ena nad Mačkom v Planini).

Josip Mravljak, poznejši ravnatelj gimnazije v Celju, takrat seveda ni mogel vedeti, da se bodo leta 1954 na Pohorju zopet pojavili volkovi. Naš upokojeni gozdar in lovec **Rajko Rozman** iz Mislinje pove o tem naslednje: Na Tolstem vrhu pri Mrzlem studentu pod Gradiščem so v hudi zimi leta 1954 sledili volčje gazi. Lovci so opravili pogon, vendar brezuspešno. Pomladi istega leta pa je lovec mariborskega državnega lovišča Alojz Založnik (Kohov Lojz) na Čanški frati blizu Ovčarja ustrelil okrog 40 kg težkega volka. V dolino so ga pripeljali po gozdni železnici in ga potem na vozu vozili naokrog, da so otroci in drugi radovedneži napasli svoje oči.

Franc Sovič-Tretjak, sin takratnih lastnikov Čanške frate pravi: Sam lovec Lojz mi je pravil, da je šel takrat od Čanškega proti Ovčarju. Na frati je zagledal nekaj nenavadno sivega in je takoj sprožil. Kosmatin je padel in, ko je prišel do njega je ugotovil, da je ustrelil volka. Odnese ga je mimo Ramšaka do gozdne železnice.

Jože Krajnc-Ameršek iz Šentilja pove: Dobro se spominjam tistega dogodka. Sam zverine sicer nisem videl, vem samo to, da so potem govorili, da to sploh ni bil volk, da je bil šakal.

Karel Krenker iz Mislinje, ki je tista leta vozil les po gozdni železnici, pove naslednje: Jaz sem bil takrat na šihitu dopoldne in nisem pomagal voziti volka v dolino. To so opravili "premzarji" popoldanske izmene. Videl sem ga pa drugi dan. Imeli so ga položenega na vozu sredi Šentlenarta, pred takratno gostilniško menzo. Seveda je bil to pravi volk, lovci pa menda že vedo kaj so vozili naokrog. Govorilo pa se je, da tisti volk ni prišel na Pohorje sam, pač pa ga je neki lovski čuvaj iz Slovenske Bistrice od nekod dobil in ga spustil v naravo. Volk se je od tam pomikal proti zapadnemu Pohorju čez Tolsti vrh in Gradišče, kar pa se popolnoma ujema s pripovedovanjem Rajka Rozmana.

Andrej Šertel in F. Jurač

Marija Založnik: "Nepozabni so spomini na zadnjega volka na Pohorju ..." - Foto. F. Jurač

Vdova po pokojnem Alojzu Založniku pove o uplenjenem volku naslednje: "Bilo je sredi leta 1954, ko je mož na Čanških fratah pod Črnim vrhom opazil volka in volkuljo. Volka mu je uspelo ustreliti, spravili so ga v dolino po gozdni železnici in ga peljali k osnovni šoli. Težak je bil okrog 40 kg in mož je bil tega ulova izredno vesel. Nato sem šla z njim v lovišče, ker je želel uloviti še volkuljo, vendar mu je ni uspelo izslediti."

Zahvala

Ob Novem letu delamo obračune in se ozremo nazaj skozi preteklo leto. Za ene je bilo uspešno in srečno, za druge nesrečno in boleče.

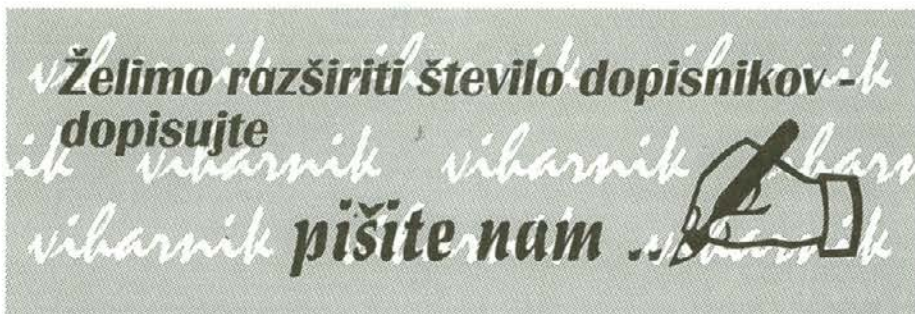
Med temi je bila tudi kmetija TRAP Viktorja in Marije Brodner.

15. julija '95 se je razbesnela nevihta nad Mislinjo in Zavaršah in udarila je strela v nov hlev in uničila ostrešje, seno prve in polovico druge košnje. Ker gospodarjev ni bilo doma, je prva opazila ogenj mama in sestra Jožica, ki je hitro obvestila policijo in gasilce.

Po tej poti se gospodar Viktor in Marija lepo zahvalujeta vsem štirim gasilskim enotam, županu občine Mislinja, Gozdnemu obratu, Gozdarski zadrugi in žagi Mislinja, Rdečemu križu, okoliškim kmetom, delavcem, sodelavcem Kolinske za zelo dobro in hitro pomoč.

Vsem in vsakomur še enkrat najlepša hvala za nesebično pomoč.

Viktor in Marija Brodner

Mislinjski jarek nekoč in danes

(Nadaljevanje iz 1. številke)

Tu v Krajcgrabnu, kjer je bila nekoč hiša in v njej več strank, je le še široka razrvana struga. V duhu vidim hišo, hleve in skladvonice drv. Pri Ivanu Repucu in njegovi ženi Angeli sem se nekoč rad oglašal, ker so me vedno postregli s kavico in z informacijami o poteh in ljudeh.

Nekoliko navzdol zagledam na levi strani ceste majhen križ. V vazi pod razpelom je šopek gozdnih rož. Znamenje so postavili nekemu v spomin, najpogosteje smrtno ponesrečenemu človeku. Takih krajev so se nekoč ljudje ponoči izogibali, da bi ne srečali pokojnikove duše, ki išče morda pomoči. Danes takšnega stranu ni več.

Naenkrat se približam šoli, ki so jo tukaj v Mislinjskem jarku med vojno postavili Nemci. Še dolgo po vojni, ko je bilo v teh krajih še kaj ljudi, je služila svojemu namenu. Nekoč je tu učil učitelj Ivan Pečoler, ki si je omisllil svojo električno razsvetljavo na vodni pogon. Tudi trgovina je bila pozneje tam, danes pa je v vsej stavbi tiho kot v grobu. Vse je odšlo v dolino.

Niže navzdol stoji na levi strani v bregu še ravno takšna lesena hišica kot nekoč. V njej še vedno prebivajo ljudje. Ne oglasim se pri njih, ker jih ne poznam in oni ne poznajo mene. Spomnim se, da je nekoč živel s svojo družino v njej Ivan Repuc, majhen možak s košatimi brki. Večkrat je pripovedoval, kako je v prvi svetovni vojni zajel na soški fronti cel bataljon Italijanov. Ko jih je razorožil, jih je bilo tako sram, da so se nekateri kar sami pokončali.

Po kratki vožnji navzdol, se že znajdem pri Štamuliču. Pred hišo sedijo vdova gospodinja, njena hčerka, sin in zet. Zvem, da so hišico odkupili in na vprašanje, kaj pomenijo ta znamenja ob cesti, mi povedo: Prvi zgoraj je spomin na delavca, ki ga je ubila električna, ko je z vagončka prijel za žico. Drugo znamenje je spomin na Štamuličino babico, na katero se je zvrnil vagonček naložen s hmeljevskami. Povedo mi še marsikaj, jaz pa se poslovim in se niže spodaj ozrem na ostanke jezu, odkoder je bila voda po ceveh in rakah speljana do tovarne lepenke in hidroelektrarne, ki je dajala elektriko za pogon železniške lokomotive. Nekaj sto metrov niže gledam v strmino, kjer je nekoč stala lesena bajta Miklavževega Janeka. Danes jo je obraslo grmovje. Janek je pletel koše in košare, predvsem pa je rad nabiral gobe. Malo niže je stanovala Ogrinova Roza, ki je lani v domu starostnikov dočakala sto let. Ozrem se nasproti in zagledam novo hišo Ziljčevih. Sprejme me upokojen gozdni delavec Pavel Ogrin z ženo. Zunaj se podijo vnuki. Po dolgi samotni poti iz Mislinjskega jarka se mi njihov živ-zav prav prileže. Spominjam se prednika Gašparja. Mnogo je vedel po-

vedati o prvi svetovni vojni, o ujetništvu v Rusiji in podobno. Radi smo ga poslušali. Danes za takšne storije ne dobiš več sogo- vornika, še manj poslušalca. Raje se pogovarjajo o politiki, denarju in avtomobilih, vse drugo ni vredno poslušanja. Govorijo o življenju za v naprej. Saj, pomislim, že včasih so rekli: Kdor nazaj gleda, naprej pade.

Ko iščem Ziljčev kamnolom, ugotovim, da ga je vsega zaraslo grmovje. Včasih so tu izdelovali granitne kocke za tlakovanje cest. Videl sem, da se granit lahko kolje kakor drva, če imaš prakso in sposobnost. Odpadle kamnite ostanke so v dolini zdrobili v pesek. Stroji za mletje so povzročali takšen hrup, da so bili vsi Mislinjčani veseli, ko so zaradi predrage proizvodnje prenehali z delom. Onesnaževanje s hrupom in prahom je povzročalo zares pravo pustošenje sredi lepe in zelene Mislinje.

Miklavžev Nantek, na desni strani reke, je bil odličen mizar. Na levi v bregu je kmetija Plentak, ki jo je zapustil že pred mnogimi leti in kupil Kolandrovo v Stražah. Plentakov Jože in Foltanov Rudl sta igrala na mnogih ohceti naokoli. Plentak je igral harmoniko, Rudl pa z nogami boben in činele, z rokami in usti pa trobento.

Pri Sinrajhovem kovaču sem vstopil. Petinosemdesetletni, skoraj popolnoma oglušel kovač, Jože Robnik in njegova žena mi povesta marsikaj. Kovačijo sta kupila leta 1948 od Sinrajha. Gozdni delavci so polumili veliko vozov, sani in drugega orodja, zato je bilo dela vedno dovolj. Po večerih je čakalo pred kovačijo veliko parov volov za podkovanje, kar pa je znal kovač Robnik

odlično opraviti. Brez podkev na parkljih bi voli ne zmogli dolgo. V tej kovačnici sem bil mnogokrat in občudoval naprave na vodni pogon, transimsije, kovaški meh, vodno kladivo in polno orodja in priprav, ki jih ne vidiš drugod. Na trati pred hišo se je pogosto kadilo, saj je Jože kahal lesno oglje za svoje kovaške potrebe kar sam.

Danes je v kovačnici tiho. Mladi so zaposleni v tovarnah, saj v kovačnici zares ni več dela, ker tudi voznikov ni več. Ko si ogledujemo vse ohranjene naprave, se mi zdi, da sem v muzeju in prav bi bilo, da bi se to našim zanamcem tudi ohranilo.

Pri Križevski bajti, nekaj korakov nižje, tudi ni več žive duše. Vsi so pomrli. Tudi tam, kjer je stanoval Viktor Buč, živi vdova sama. Viktor je bil nekoč mislinjski "prezmar", žena Micka pa trgovka.

Ustavim se pri Greti, tako so včasih rekli po domače rojstni hiši slovenjegraškega slikarja Jožeta Tisnikarja. Vstopim, mladi nepoznani ljudje mi to potrdijo. Onkraj reke Mislinje stoji velika stavba brez oken, le streha jo ščiti pred nadaljnim propadanjem. To je nekdanja tovarna lepenke, ki so jo leta 1943 požgali partizani. Če bi to zidovje znalo govoriti, bi nastal roman. Spomnim se svojih šolskih let, ko sem gor hodil nakupovat škartirane pole lepenke za ročna dela. Takrat se mi je zdelo sem silno daleč in za dva dinarja sem dobil polo.

Jože Krajnc
(se nadaljuje)

Štamuličeva mati s sinom in zetom _ Foto: J. Krajnc

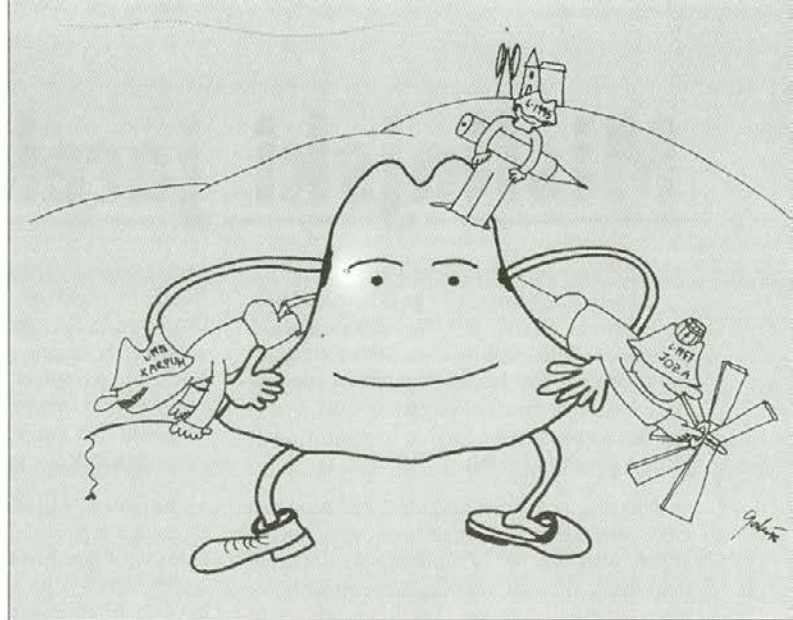

Krupuhov klobuk

Ponosen sem na Krpuhov klobuk, ki si ga brez predsodkov večkrat nataknem na glavo. Varuje me pred mrazom in padavinami, še posebno pa pred trapastimi pogledi, saj si marsikdo, ob pogledu na umazano rjavozeleni klobuk misli, kako, da si državni gozdar ne more privoščiti boljšega klobuka.

Moj preluknjan klobuk ni navaden klobuk. Več kot sedemdeset let star klobuk dobiva, kljub moji mladi glavi, še večjo starinsko vrednost. Je tudi zelo praktičen; brez težav ga zložim in spravim v žep. Zelo dobro ga poznajo na Ravnah in tudi drugje v Mežiški dolini, saj je zelo dober učni pripomoček pri naravovarstvenih učnih urah po šolah, kjer sodelujemo tudi gozdarji. V njegove številne luknje si nataknem vejice različnih grmovnih in drevesnih vrst, pa tudi rož in trav. Po njih se pogosto sprehajajo tudi mravlje ali gosenice. S tako okrašenim klobukom na glavi je moja razlaga o varovalni vlogi gozda učencem še bolj zanimiva in slikovita. Povem jim: Tako kot varuje moj klobuk mojo glavo, tako varuje gozd nas in naše okolje.

Le kaj bi klobuk povedal, če bi lahko spregovoril? Svojo mladost je preživel pod Uršljo goro, ko ga je do leta 1945 nosil stari Krpuh iz Jazbine. Ta Krpuhov dedi je bil "furman" in je za grofa Thurna vozil v dolino les. Klobuk bi verjetno vedel povedati, kje so leta 1936 proti Obretanu postavljali mejnike, ko so gospodu grofu nacionalizirali imetje v Jazbini. S tem klobukom se je kot otrok poigravala Krpuhova hčerka Lenčka, ki jo danes gozdarji in lovci poznamo kot Rebernikovo bico z Navrškega vrha nad Ravnami. Leta 1918 se je njihova družina preselila od Korizla h Krpuhu. Lenčki je bilo takrat eno leto. Pozneje se je razvila v živo in lepo dekle, zato se je Štriglov Jože iz Šoštanja v njo do dna zatrepal. Pri Krpuhu ni dobil le Lenčke, dobil je tudi Krpuhov klobuk.

Jožeta, ki ga danes imenujemo Rebernikov Joza, je klobuk spremljal, ko je izdeloval coklje, ko je vozil s konji ali delal pri Godcu apnenico. Marsikatero kapljo znoja je Krpuhov klobuk popil, ko je Joza cepil škodljive ali krivil za sode doge. Samouki Jože je v povojnem času izdelal mnogo sodov, s klobukom se je večkrat prikazal tudi na televiziji in na turističnih prireditvah v Črni. Naredil je tudi nekaj navadnih in hidravličnih preš za stiskanje mošta, najbolj pa je vihal krajce Krpuhovega klobuka takrat, ko je končal veliko mlinsko kolo pri Lipoldu v Koprivni, ki se vrti še danes.

Ta Krpuhov klobuk je potoval z Jožetom skoraj po vseh koroških krajih. Pred dvema letoma mi ga je Jože z veseljem poklonil, njegova Lenčka pa je bila vesela, da se je njen mož enkrat že rešil te stare šare. Z veseljem sem ga vzel, saj klobuka s takšno zgodovino nima vsak.

Gorazd Mlinšek

P.S.

Sedemdesetletni klobuk čepi zdaj, kot piše avtor, na glavi tretjega lastnika: Morda celo četrtega, saj nikjer ne piše, da ga je stari Krpuh kupil novega, morda ga je podedoval po svojem očetu ali dediju.

Sklepamo, da je v tolikih letih in s toliko glav popil zares veliko mastnega "švica". Zanima nas kako masten je bil račun čistilnice, kamor ga je dal avtor v čiščenje? Če mu je kateri od imetnikov takšno kopel sploh privoščil, seveda?

A. Šertel

Obhod svetih treh kraljev

Skupina učencev verouka v Podgorju pri Slovenj Gradcu se je na pobudo domačega župnika odločila, da ob letošnjem prazniku sv. treh kraljev oživi stari običaj koledovanja. Na večer pred praznikom se je skupina otrok, oblečenih v tri kraljevska oblačila, v pastirje, s kredo in kadihom v roki podala od hiše do hiše. Vodila jih je zvezda, ki jo je nosil pastir. Pred vsakim domom je vprašal gospodarja, če je dovoljen vstop sv. Treh kraljev. Nato so zapeli, dom pokadili in nad vrata zapisali: 19 G + M + B 96. To so začetnice imen treh kraljev. Kar pa v latinščini pomeni - Kristus, blagoslovi to hišo! Dobri ljudje so z veseljem odpirali domove in svoja srca. Trije kralji so za misijone na Slonokoščeni obali nabrali 130.000 SIT. Trikraljevska akcija je vse, ki smo jo pripravili in vodili, veselo presenetila. Prepričali smo se, da so še dobri ljudje, ki vedo, da je na svetu še veliko takih, ki imajo manj kakor mi, ali pa sploh nimajo. V imenu nepoznanih obdarovanih in v imenu kolednikov - sv. Treh kraljev se vsem darovalcem prav lepo zahvaljujemo!

Leopold Korat žpk. Podgorje

afrika

dežela mojih spominov

Ko sem se pred desetimi leti poslovil od afriškega kontinenta, sem bil prepričan, da ga nikoli več ne bom videl. Takratne razmere so to potrejevale, saj nič ni kazalo, da bodo prišli časi, ko bo letovanje v tujini cenejše kot doma. Za počitnice v Tuniziji me je navdušil prijatelj, s katerim sem dve leti postiljal vojaško posteljo. Formalnosti so bile kmalu urejene, toda veselje nad skupnim dopustom je le nekaj dni pred odhodom prekinila tragična vest, da se je prijateljema smrtno ponesrečil njun 16 letni sin, v katerega sta polagala vse starševske upe. S težkim srcem sva odpotovala sama, njuna nesreča pa naju je spremljala povsod. Zagotovila, da bomo poskusili preživeti skupne počitnice pač takrat, ko bo čas zacelil rane, so kaj slaba tolažbe, saj otrokove smrti nikoli ne preboliš. Bolečina ne izgine, le otopi. Tudi čas je v takem primeru le slab zdravnik.

Na pot sva odšla s slabimi občutki, ki pa so se z dnem še stopnjevali, o čemer se boste lahko kmalu prepričali, saj se je začelo že pri rentgenski kontroli na letališču. Posnetki so v eni mojih torb odkrili žepni nož, ki je zanimal policajca, zato sem ga moral pokazati. Živčno sem kopal po potovalki, toda noža ni bilo v njej. Našel sem ga v oni drugi, kjer sva imela poleg popotnice tudi sadje, kateremu je bil namenjen. V Afriki je namreč najvarneje jesti sadje, ki se mora olupiti, zato brez njega pač ne moreš. Ko sem ga ob veliki zadregi pred ostalimi turisti le izročil možu postave, je ta ugotovil, da je rezilo predolgo, zato mi bo po odpravi vseh potnikov napisal potrdilo in da ga mi bodo vrnil v Tuniziji. Ker sem ocenil, da se bo tam stvar vsaj še dvakrat ponovila, sem pograbil nož in ga odnesel v avto. Še enkrat sem moral na pregled, kajti v žepu ali kjer koli na telesu vsak kovinski del pri preiskavi z elektronsko palico pač piska. Tokrat je bilo vse v redu. Žepe sem izpraznil, v hlačah pa tudi ni bilo nič predolgo in ne pretrdo, zato sem se lahko odpravil k soprog, ki se

IZ LEŠKEGA ROKOPISA

V Časopisu za zgodovino in narodopisje iz leta 1929 piše dr. Janko Kotnik o slovenskem rokopisu z Leš pri Prevaljah iz sredine 18. stoletja. V nemškem koledarju, natisnjem v Salzburgu, je petdeset praznih listov, namenjenih za zasebne in domače beležke. Šestosemdeset strani je popisanih s slovenskim rokopisom raznovrstne vsebine. Napisan je bil v letih 1757 do 1761. Dr. Janko Kotnik je pri predstavitvi tega rokopisa zapisal: "Ker v vsem rokopisu ni nikakršnih beležk osebne značaja, bo pač ostalo piščevo ime zaenkrat neznano. - Na vsak način pa je leški rokopis najstarejša priča slovenske govornice v Mežiški dolini in kot tak zasluži tudi posebno pozornost."

O smrti sv. treh kraljev piše v njem naslednje:

Sveti 3 Kralji so pomerli v tim misanzi v juniarij v Konshtantinopilni. Casper je vmarv na prvi dan tiga Misenza iuniuaria 116 liet star. Melihar je vmarv na 6 dan tiga Misenza iuanuaria tu ie nate 3 krale 109 liet star. Baltusar je vmarv na 9 dan tiga Misenza iuanuaria 117 liet star, ti sveti trij krali C : M : B potim kaso tiga novoroieniga krala Nebis inu simle u betlehemo pozhasitili jnu molili : so oni svoie kralejstve sapustili. S.Tomash joger ino apostil jesusov jih je shegnov ino oni so povstali firшти jnu mashniki Christusovi. Nih svete truple she dandanashni leshio notrij v Kelin.

Pripomba dr. J. Kotnika: O svetih treh kraljih pravi ustno izročilo, da je njih ostanke pokopala sv. Helena, mati cesarja Konstantina, v Carigradu. Leta 324 so jih prinesli v Milan, kjer so počivali do leta 1162. Ko je Friderik Rdečebredec zavzel Milan, je podaril relikvije sv. treh kraljev nadškofu kolinskemu.

A.Šertel

je škodoželjno muzala moji nejevolji. Da bi ji pokvaril veselje, sem dejal, da sva imela še srečo, ker bi brez zapleta z nožem ostal avto na parkirišču 8 dni nezaklenjen. To seveda ni bilo res, učinkovalo je pa le, nakar sva se lahkih src napolila v letalo. Pa brez zapletov tudi tukaj ni šlo.

Tik pred vzletom so nam sporočili, da se je na letalu pojavila manjša okvara in naj zato mirno čakamo privezani na svojih sedežih, kajti po nekaj minutah bomo zagotovo poleteli. Da bi zmanjšali napetost, so nam čez pol ure postregli s sokovi, po slabi uri smo se pa končno le odlepili od tal. Od Brnika do Maribora, kjer smo pobrali še vesele Štajerce je trajal let le 20 minut, od tam do Tunizije pa še dve uri. Jaz se med odpravo okvare nisem preveč sekiral, saj sem videl oba pilota, kako mirno listata po časopisih in se med mučnim čakanjem po svoje zabavata. Kapetan letala je bil g. Pinter, kopilot pa koroške gore list g. Geč iz Slov. Gradca, kar mi je še posebej godilo in me pomirjalo. Cmok v grlu pa se mi je naredil ob uradnem sporočilu po odpravi okvare. Vzrok je bil zamašen oljni čistilec na enem od dveh motorjev kolikor jih premore stari DC9. Nisem si mogel pomagati, da ne bi vso pot do Tunisa strigel z ušesi in poslušal vsak spremenjen ton na letalu. Neka vdova je nekoč izjavila, da je bila zanjo najlepša pesem _ smrčanje moža ob njeni strani; zame pa je bil tokrat hrup motorjev na 10 km višine. Tesnobo ni potešila niti jed in ne kavica, postrežena med letom. Ni me zanimala modrina morja pod nami, ne sinjina neba nad nami. Sprostitev sem občutil šele takrat, ko smo zagledali temno zeleni rt Tunizije in kmalu nato tik ob morju brezhibno pristali.

Tuniško letališče je zelo prometno. Videli smo veliko letal raznih svetovnih firm, kar pomeni, da tam cvete turizem. Vodiči in zastopniki različnih agencij so nas že čakali. Razporedili so nas po avtobusih in kmalu odpeljali v hotele 60 km oddaljenega Hammameta. Šofer našega minibusa je nametal prtljago na streho, kot bi imeli v potovalkah le penasto gumo, jih povezal z vrvjo in mi dal znak naj z brco zaprem razmajana vrata. Divje je pritisnil na plin, na prvem križišču pa na polno zavoro, ker si tudi tisti voznik nasproti nas ni pustil vzeti prednosti. Potem je šlo brez zapletov do hotela, kjer sva z ženo ugotovila, da bova 8 dni edina slovenska gosta. To bo lep dopust, sem se tolažil; brez radia, brez časopisa pa še brez kakega zavistneža, ki bi ga zanimalo, kaj vse si bom privoščil poleg že plačanega polpenziona. Počutila sva se osamljeno in nelagodno, ampak kmalu sva se vživela. Tudi če ne znaš svetovnih jezikov, je za turiste v Tuniziji dobro poskrbljeno. Že dve uri po nastanitvi naju je obiskal vodič, da je ugotovil, če kaj potrebujeva ali česa ne veva. Ko sem mu povedal, da školjka v kopalnici ne požira, oziroma ostane v njej vedno polovico vode, smo si zadevo ogledali s hišnikom. Mož me je poučil, da je to angleško stranišče in da je normalno, da je do polovice napolnjen z vodo.

Marjan Čuješ
(nadaljevanje prihodnjič)

Večer folklore, lepih nasmehov in strogih pogledov z druge strani mize

KOROŠKI PLESNI KLUB

DEVŽEJ

PLEŠE V EVROPO

Daša Kotnik in Aleš Cokan - Foto: A. Skrt

Šele dobra štiri leta deluje Koroški plesni klub Devžej Slovenj Gradec, pa že spada med največje in tudi po tekmovalnih dosežkih najboljšo slovenske klube, ki gojijo standardne in latinskoameriške plesne. In ker je slovenski tekmovalni ples v evropskem in svetovnem vrhu, se temu približujejo tudi mladi koroški plesalci.

Ples je od nekdaj sestavni del človekove kulture, izraža njegovo drugačnost in hkrati njegovo zlitost z ostalo naravo, katere del je. Ples izhaja iz narave in človeka, zato omogoča kulturni, telesni in družabni napredek vsakogar, ki se z njim ukvarja.

Vse to imamo v mislih, ko gledamo treninge mladih plesnih parov, vse to vidimo na številnih plesnih turnirjih doma in v tujini. Ples je vrhunski šport, od nedavna tudi olimpijski šport in po številnih domačih in mednarodnih uspehih gotovo najbolj trofejni šport na koroškem.

V Koroškem plesnem klubu Devžej plešejo plesni pari iz cele Koroške, zelo uspešni plesni pari pa prihajajo tudi iz Slovenskih Konjic. Plesna šola Devžej je baza od koder se v tekmovalne razrede vključujejo mladi plesalci. Plesna šola vsako leto plesno opismeni več tisoč mladih v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah, pa tudi vse več odraslih, ki ponovno odkrivajo čar in kulturo plesa.

Plesna šola in klub imata sedež v Kulturnem domu v Starem trgu, kjer so odlični pogoji za trening in kjer vsakodnevno pod strokovnim vodstvom trenerjev Urše Gestrin, Mateja Sagmeistera in Franja Kozarja. V vrhunske pare trenutno zori preko štirideset mladih plesalcev v starosti od 6 do 18 let. Z vsakim dnem se jim priključujejo novi, nekateri tudi prenehajo, saj je ples kot šport zahteven in terja ob talentu tudi veliko vztrajnosti in pripravljenosti za vsakodnevni trening, pa tudi znatna finančna odrekavanja.

Zakaj smo v naslovu napisali, da pleše Koroški plesni klub Devžej v Evropo?

Lanski uspehi plesnih parov na domačih in tujih turnirjih to preprosto potrjujejo in napovedujejo. V mlajših plesnih kategorijah na domačih turnirjih mladi koroški pari skoraj nimajo konkurence, mladinski in starejši mladinski pari pa so v vrhu slovenskega plesanja.

Na drugem največjem turnirju na svetu International v Londonu sta izjemen uspeh z uvrstitvijo v finale v latinskoameriških plesih dosegla Alja Cverlin in Vasja Kašnik, kar pomeni da sta med šestimi najboljšimi pari na svetu, v standardnih plesih pa sta bila polfinalista. Za nameček sta bila še druga v latinskoameriških plesih na odprtem prvenstvu Londona. Vesna Šoster in Tomaž Vratar sta na istem turnirju z uvrstitvijo v polfinale dosegla najboljšo slovensko uvrstitev v kategoriji mladincev. Aleš Cokan in Daša Kotnik sta bila pred nedavnim na odprtem prvenstvu Dunaja 8. v standardnih in polfinalista v latinskoameriških plesih, jeseni pa je ekipa KPK Devžej v postavi Vratar-Šoster, Pušnik-Karl in Kašnik-Cverlin zmagala na močnem mednarodnem ekipnem turnirju v madžarskem Szombateju.

Plesalci se pravkar pripravljajo na močne mednarodne turnirje v Benetkah in Kopenhagnu, na državno prvenstvo v latinskoameriških plesih, ki bo v začetku marca v Ljubljani in seveda na domač turnir, ki bo 24. marca 1966 v slovenjegraški Športni hali in kjer bo udeležba preko 200 plesnih parov iz Slovenije in tujine zopet predstavljala izjemen dogodek za plesne sladokusce. Na tem turnirju se boste lahko na lastne oči prepričali, kako plešejo plesalci Koroškega plesnega kluba Devžej Slovenj Gradec.

Predsednik kluba:
Janez Pušnik

BILO JE PRI MEŽNARJU V JAVORJU

Sredi lanskega decembra sem gledala po televiziji oddajo Ljudje in zemlja. V njej so predstavili Mežnarjevo kmetijo iz Javorja in mlado družino, ki na tej kmetiji vzorno gospodari. Pri tem sem se spomnila na marec 1944 leta, ko je imela Šerčerjeva brigada pri Mežnarju miting, v sosednjem farovžu pa je bil Koroški bataljon.

Med borci Šerčerjeve brigade so me takrat opazili že drugič in me osumili, da jih zasledujem, ker sem vohunka. Začeli so me zasliševati in ne vem, kaj bi storili z menoj, če se bi za mano ne oglasila Angela Krivec izpod Uršlje gore. Zavzela se je za mene in jim dejala, da ostane z menoj tudi ona, ker me dobro pozna in delava za partizane skupaj.

Komisar Francelj me je vprašal, če poznam katerega med borci. Naštela sem jih nekaj iz Koroškega bataljona, med njimi tudi komandanta Ivana Sovinca-Draga, Franca Vrboleta-Srečka, Tarzana... Komisar je takoj odšel v sosednji farovž in preveril moje izjave. Vrnil se je pomirjen in naju z Angelo povabil v spodnje prostore, kjer je bila gostilna. Tam smo Mežnarjevim vse popili in pojedli.

Še danes sem hvaležna Angeli Krivec, ki živi nekje v okolici Maribora. Če bi nje ne bilo in bi se za mene ne zavzela tako odločno, bi me partizani zagotovo določili za trinajsti bataljon, od koder se takrat ni nihče vrnil.

Štefka Melanšek

Mežnarjeva kmetija v Javorju v začetku tega stoletja - Foto: I. Hojnik

PISMO

Spoštovano uredništvo VIHARNIKA

Že dalj časa sem imela namen, da se oglasim v Viharniku. Ker sem se pred tridesetimi leti preselila z družino iz rojstnega kraja Mislinja v Mozirje, mi je vaš Viharnik resnično dobrodošel. Tako me z vsemi dogodki iz Mislinjske doline in njene okolice vaš list dobro seznanja. Prispevki dopisnikov so mi zelo všeč, tudi zaradi tega, ker mi vzbujajo spomine na preživete čase v Šentilju, prav tako kot vašemu sotrudniku Jožetu Krajncu.

V šentiljski trgovini EDVIN ROZMAN sem bila zaposlena kot trgovska vajenka in pozneje kot trgovska pomočnica. V tej lepi vasici so bili ljudje med seboj povezani, tako ob družabnih srečanjih kakor tudi v težavnejših časih.

Ljudje so prihajali iz vseh okoliških krajev po nakupih ali drugih opravkih. Po nedeljski ali praznični maši so se radi zbirali v Splihalovi ali Rozmanovi gostilni. Ob kisli juhi, golažu in kozarčku dobre kapljice so skupaj posedli in o vsem mogočem kramljali. Sem so zahajale tudi raznovrstne zaključene družbe iz drugih krajev. V Šentilju je bilo takrat življenje zares veselo in živahno, takšno, kot ga opisuje Jože Krajnc-Ameršek.

V Šentilju je bilo zelo razgibano pevsko in glasbeno življenje. Posvetni in cerkveni pevski zbor je takrat vodila Vera Rozman, poročena Jeromel. Zares je znala voditi svoje pevce kot le malokdo. Takratni prebivalci Šentilja in Mislinje ji bomo za to vedno hvaležni in upam, da še tudi danes sede kdaj za harmonij.

Takrat smo imeli v Šentilju tudi enkratnega duhovnega pastirja gospoda Tineta Štefancjo. Bil je zelo vesele in duhovite narave, predvsem pa dobrega srca. Če je le utegnil, se je pri Rozmanovih rad oglasil. Vsedel se je za klavir in že so mu prsti poleteli po tipkah. Zraven je včasih še zapel. Najbolj mi je ostala v spominu njegova najljubša pesem:

*Pojdem na prej
kot ptiček na vejo,
ker me ne mara
Micika več.*

Uredništvu in vsem bralcem ter sodelavcem VIHARNIKA želim veliko sreče, zdravja in veselja v novem letu!

Zvesta bralka Viharnika
Angelca Kresnik

Naš gozd

Tih zimski dan je zunaj. Povsod mir, prelest, da bi človek večno gledal to zimsko idilo! Čisto drugačne so smreke v tem zimskem času. Zadnje čase vsi pozabljamo, da je gozd zbiratelj in tudi izvir pitne vode. Že včasih so nas učili, da gozd varuje pred visokimi snežnimi zameti, iz smrekovih brun pa je narejeno ostrešje našega doma. Kako smo otroci gledali, ko so kje gradili novo ostrešje, koliko raznovrstnih tramov in špirovcev je bilo potrebno, da je zrasel novi domek.

Danes že kar pozabljamo, da so hrastove in smrekove ali javorove mize hišni oltar, na katerega mama postavi pripravljeno hrano, družina pa se vsaj tedaj zbere okrog nje. Tako postane obed vsakodnevni obred. Tudi na stol, na katerem nas je nekoč mati pestovala, ne pomislimo, da je iz lesa. Koliko krat je oče, ko je prišel z dela domov, utrujen sedel na stol in na mizo položil žuljave roke. Ko se zvečer vležemo na posteljo, sploh ne pomislimo, da je iz desk, ki jih je dala smreka.

Tudi ročaj motike, s katero obdelujemo zemljo, je iz lesa. Lesen plot okrog hiše ali vrta je kakor okvir okrog lepe slike. Križ ob poti in tudi tisti, ki nas spremlja h grobu, je lesen. Zataknejo ga na gomilo, da zaznamujejo naše zadnje počivališče. Les nas torej spremlja od zibelke do groba.

Tisti, ki imate gozd v svoji lasti, spoštujte ga in ga čuvajte!

Viktor Levovnik

ŠTERE

V prejšnjih časih so rokodelci, ki niso imeli doma svoje delavnice, hodili po kmetih. Reklo se je, da gredo v ŠTERO. To je bilo delo na domu. Bolj premožni kmetje so že včasih imeli na domu šivalni stroj, statve, kovačnico in še kaj takega, da je obrtnik lahko delal. Pri kmetu je bil ta obrtnik v šteri dokler ni končal vsega, kar so iz te stroke potrebovali. Npr.: krojač je delal obleke in vse pošil, čevljar je popravil vse čevlje, tkalec je naredil platno itd. Tudi jaz sem hodil po šterah pol leta, ker nisem imel službe in ne delavnice doma, bilo je leta 1946. Pri kmetu, ki so imeli obrtnika v šteri, so tisti čas zelo dobro kuhali, ker so se gospodinje bale, da bi jih ta, ki hodi od kmeta do kmeta osramotil, da bi povedal, da ta gospodinja kuha slabo. Saj so ponavadi spraševale, kako so kuhali pri prejšnjem kmetu. Že prvo jutro je gospodinja hotela pokazati,

da sem več kot domači, ker je zame skuhalo kavo. Domači so imeli za zajtrk krompirjevo juho. Krompir za to juho so že zvečer pripravili, da je bila zjutraj prej gotova. Videl sem, kako plavajo po juhi veliki ocvirki in kako prijetno diši. Odklonil sem kavo in rajši z njimi jedel juho in domač črni kruh.

Pri vseh kmetih so imeli za zajtrk juho, povsod je bila zelo dobra. Za denar je bilo na kmetih vedno hudo, zato so za plačilo dali, kar so pridelali doma. Žal je bilo plačilo bolj skromno. Tudi delovne dobe nisi imel, če si hodil po šterah.

Ivan Hamun

Rezina limone

Tak je naslov knjige Milene CIGLER, ki jo je izdala koncem lanskega leta. Bralci VIHARNIKA jo poznajo že vrsto let, saj je v njem objavljala srčno doživetje zapise s pohajkovanja po naših bližnjih pa tudi bolj oddaljenih gorah. Tudi teh je nekaj izbrala za v knjigo. Na koncu je dodala še nekaj svojih pesmi iz narave, tako, da jo je dobro vzeti v roke - takole mimogrede, ko te kaj pritiska k tlom, saj je v njej pravišnja mera optimizma. Stopite v bližnjo knjigarno in zahtevajte *Rezino limone*.

A. Šertel

Vesela žetev

Bilo je baje takoj po prvi svetovni vojni. Mnogo moških je padlo na fronti in marsikje so ostale pri hiši ženske same. Kmečko delo je bilo treba opraviti, če tudi je zaradi pomanjkanja delovne sile za vse zmanjkovalo časa. Marsikje so ženske žele ponoči pri polni luni.

Nekoč, ko so ponoči ženske žele, sta prišla mimo njive vasovalca. Tiho sta sedla pod oreh nad njivo in jih opazovala. Po nebu so se pripodili oblaki, zakrili luno in nastala je takšna tema, da so morala dekleta srpe odložiti. Šle so gori k skednju in začele na mostu prepevat in plesat. Vasovalca sta si pošepnila, da jim bosta naredila malo muzike, ker takole "na suho" pač težko plešejo. Skrivaje sta smuknila na skedenj. Med njihovem poplesavanjem je pričel prvi žvižgati, drugi pa ga je spremljal s piskanjem na list. Ko so ju plesalke zaslišale, so prenehale plesati. Nakar reče ena od njih: "Saj nič ni. Mačke se derejo." Ko so potem zaplesale drugi krog, sta fanta zaigrala nekoliko glasneje. - Samo cokle so še zaropotale in vse žanjice so v hipu izginile.

Marija Božič

Peščena ura

Tisti trenutek, ko se rodiš,
Nekdo (z veliko se piše)
obrne uro peščeno,
ki novo pot življenju zariše.

Pesek narahlo drsi
skozi grlo stekleno,
hitijo trenutki, izteka se čas,
življenje odteka nekam v megleno.

Kako bi ustavili sile neznane,
ki pehajo nas na konec poti?
Ura peščena nima prepreke,
pesek trenutkov že h kraju polzi.

Marija Omulec

Klepanje metle

To je bil star običaj, ki so ga nekoč imeli po Graški gori, zlasti v Št. Vidu nad Valdekom, sedaj Završe. Ta običaj se je izvajal ob mlačvi žita, ali včasih tudi ob drugih opravilih, če sta dva sosed ali v vasi dva takšno delo istočasno opravljala. Eden je prinesel brezovo metlo in jo vrgel na skedenj, kjer se je opravljalo kakšno tako delo. Zaklical je: "Prinesel sem metlo klepat!" Moral je pa biti silno spreten in hiter, da je dotičnim kmetovim dninarjem utekel s kmetovega zemljišča. Da je bil le en korak z njihovega zemljišča, pa je bil na varnem. V tem srečnem slučaju je moral tisti kmet, ki je dobil metlo, narediti veselico - gavdo in povabiti svoje in sosedove mlatiče ali tiste, ki so enako delo opravljali. Če pa so prinašalca metle dobili, so mu metlo zvezali z rokami vred na hrbet in ga gnali k tistemu, ki je metlo poslal. Morali so biti dobro postreženi. V nedeljo pa je moral sosed ali tisti, ki je metlo prinesel klepat, prirediti veselico in povabiti svoje in sosedove mlatiče. Včasih so se le ti pripeljali z okrašenim vozom in muziko.

Lepi časi. Kaj ne? Škoda, da bi šli v pozabo. Skušajte jih še obnavljati. Družabnost žal tako zmodernizirani svet potiska v pozabo.

Anica Meh

Skopuha si da pod vzglavje hranilno knjigo, da ponoči posluša, kako rastejo obresti.

Kdor je brez denarja, se mu ni treba bati tatov, mirno lahko spi.

Čuvaj bele novce za črne dni!

Kdor potrebnim kruh in denar deli, se mu v rokah množi.

Kdor največ denarja potrebuje, najmanj o hvaležnosti premišljuje

Foto: L. Mori

Povezani s pesmijo in delom

Zaselki ojstriške fare so raztreseni po strmih pobočjih vse tja pod vrh Košenjaka ob avstrijski meji. To so Goriški vrh, Ojstrica, Sv. Duh, Velka in Kozji vrh. Iz vseh teh zaselkov, ki so daleč vsak sebi, se zbirajo pevci k vajam ter petju v farni cerkvi. Maša, ki jo opravlja dekan Franc Hozjan iz Dravograda, je tu vsakih štirinajst dni in včasih po potrebi.

Pevski zbor, katerega je prej dolgo časa vodila Vida Panzi, sedaj že okoli sedem let vodi Oto Čeru ali Zajsnirov Oto. Ob kmečkem delu se ukvarja še z uglaševanjem pesmi, katerih je uglasbil že precejšen šopek. Lani so v ojstriški cerkvi priredili samostojni koncert, v katerem so zapeli nekaj že povsem pozabljenih pesmi. Koncert je z lepim besedilom povezoval Robi Plimon.

Pevci nastopajo ob raznih priložnostih tudi v sosednjih krajih. Ojstričani pa niso le dobri pevci, so tudi napredni kmetje in v marsičem prekašajo nekatere iz drugih krajev, ki kmetujejo v enakih pogojih. - V imenu vseh, ki jih radi poslušamo, jim želimo, da bi se njihov zbor pomlajeval ter, da bi še dolgo prepeval.

Ludvik Mori

TEREZIJA MEH 1918-1995

*Odšli ste od nas v kraj miru, tja,
kjer ni bolečin in ne trpljenja,
tja, kjer se vse hudo jenja.
Spomin pa na vas ne bo obledel,
vsak dan bo znova oživel
spomin boleč na srečne dni,
ki bili so, a več jih ni.*

23. decembra 1995 nas je za vedno zapustila Zgornjepustinska mama iz Završ. Njena največja življenjska tegoba je bilo zdravje, ki ji je polovico življenja otežkočalo normalno počutje in življenje v družinski skupnosti. Ni ji bilo dano, da bi lahko tako kot druge matere, opravljala vsakdanja gospodinjstva dela in materinske obveznosti. Šestim otrokom je podarila življenje. Porodi so ji pustili po tretjem otroku zdravstvene posledice, ki so se vedno bolj večale. Treza je bila potrpežljiv bolnik, zlasti zadnjo tretino življenja, ko ni mogla več tako lahko hoditi. Ni tožila nad zdravjem. Hvaležno je sprejemala vsakršno pozornost in si kljub bolečinam še rada zapela. 8. oktobra 1918 ji je stekla zibel pri Zg. Pustineku v Završah kot drugi izmed osmih otrok. Mladost je

preživljala kot vsi takratni kmečki vrstniki. V drugi svetovni vojni se je spominjamo kot dobre partizanske aktivistke in skrbne negovalke partizanskega ranjenca. 25. februarja 1946 se je poročila z Legnerjevim Pepčekom. Bila je dobra gospodinja do obojlelosti. Težko sta gospodarila, ker pri kmetiji ni bilo vode, ne elektrike, ne primerne ceste in prevozov. Ko je sin prevzel vajeti v roke, je v svoji mladostni vnemi in tehničnemu napredku poprijel in pričeli so izboljševati in si lajšati delo na kmetiji. In ko se je pokojnica za vedno poslovila od doma, jo je le ta pozdravljala lepo obnovljen s pridnimi nasledniki.

Vsi njeni

MARIJA SLEMENIK - JANA 1953 - 1995

Ni še dolgo tega, ko smo se zbrali skupaj z Matijevimi na Šmarškem pokopališču. Usoda je hotela, da se ob vstopu v novo leto zopet zberemo, pa ne zato, da bi se voščili vse najlepše ob novem letu, ampak zato, da bi se poslovili od Marije Slemenik poznane pod imenom Jana. Božični čas in pričakovanje novega leta je čas veselja, je čas, ko se spominjamo Jezusovega rojstva. V tem času ne bi smelo biti žalosti in trpljenja, to pa se je vendarle zgodilo.

SLEMENIK MARIJA - Jana, je bila rojena 3. junija 1953 na domačiji Matijevih v Šmartnem. Že kot otrok je okusila, kako je narava neprizanesljiva, saj ji je kot brezskrbnemu otroku, ki še ne ve za tegobe in lepote življenja, namenila bolj trnjevo pot, kot še dve-ma sestrama in bratu. Zdravje ni bilo na njeni strani in bolezen je pustila na njej nepopravljive posledice. Skrbni starši ter sestri in brat so ji v rani mladosti lajšali bolečino in jo poskušali, kar se da, čim bolj vključevati v življenjski tok. Obdobje po drugi svetovni vojni je bilo obdobje, ko so mo-rali Matijevi veliko postoriti na kmetiji, vendar niso pri tem zane-

marjali Jane. V osmem letu starosti je izgubila očeta. Mati je kmetijo predala njeni sestri Anici, ki je skupaj z možem Tonetom Jeromlom postavila kmetijo na noge. V novi hiši je bil prostor tudi za Jano. Jana je okusila tudi, kako je biti šolar, kako je trdo delo na kmetiji, kjer je pomagala po svojih močeh, žal pa nikoli ni spoznala, kako je imeti svojo lastno družino. Kot otroka jo je izguba očeta zelo prizadela. Uteho ji je dajala mati, ki je vzorno skrbela zanjo. Njeno življenje se je prepletalo tudi z življenji njenih nečakov, ki so odraščali na kmetiji in jo s svojo igrivostjo razveseljevali. Toda leto 1995 Matijevim ni bilo naklonjeno. Požar jim je uničil hlev, še večja izguba za Jano pa je bila smrt njene matere. Že tako neboljena ni in ni mogla razumeti, da njene matere, njene skrbnice ni več. Znova in znova je druge spraševala, kdaj se vrne. Njeno duševno trpljenje je bilo veliko preveliko, da bi ne pustilo na njej posledic. Skupaj z duševno bolečino je začelo popuščati tudi telo. Jana žal ni dočakala novega leta 1996, ki mogoče le ne bi bilo tako kruto zanjo. V zimski idili je bila njena zadnja pot od nas v jamo večne teme in počitka. Naj spomin nanjo ne zamre.

Rado Jeromel

JOŽEF KNEZ 1916 - 1995

*Umirilo se je srce,
zastal je tvoj korak,
odšel si tja, kjer ni solza
in ne vrnitve več.*

Jožefu Knezu, po domače Rosu, je stekla zibel na veliki kmetiji pri Zgoranjem Kotniku. Bil je drugi sin velike Kotnikove družine, ki so v Razboru živeli srečno in složno do let druge svetovne vojne. Avgusta 1942 so jim partizani požgali domačijo, sami so si rešili le golo življenje.

Naslednje leto si je Jože izbral za ženo Pavlo Anželak. Nekaj časa sta živela v Kotnikovi bajti, nakar sta se preselila v Žerjav. Jože se je zaposlil pri rudniku in družina je za silo živela. Leta 1953 sta se vrnila v rodni Razbor. Dobila sta Rosovo kmetijo in na njej pridno gospodarila. Sedmim otrokom sta poklonila življenje. Lepo sta jih vzgojila, vsi so bili srečni in pridni. Njihova dobra vzgoja se je poznala tudi v njegovih zadnjih dneh, ko so ga vsi obiskovali in mu lajšali zadnje dneve.

Pred sedmimi leti mu je umrla žena in Jože ni imel več prave volje do kmetovanja in je kmetijo prepustil najmlajšemu sinu Zdravku. V jeseni, ko sem ga obiskala, mi je rekel: "Srečen sem, da sem dobil dobro snaho." Bolezen ga je spremljala zadnjih nekaj let in zdravniki so se zaman trudili za njegovo daljše življenje. V osemdesetemu letu se je njegova življenjska pot iztekla. Na njej je bilo mnogo trnja, a Jože ga je znal premagovati. Med sosedi in znanci je bil zelo priljubljen, zato ni čudno, da so ga prišli na njegovo zadnjo pot na razborško pokopališče pospremit v tako velikem številu od blizu in daleč. Bilo je na novega leta dan - namesto sreče smo svojem izrekli sožalje.

Štefka Melanšek

VIHARNIK izdaja Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, p.o. Uredniški odbor: Ida Robnik, Majda Klemenšek in Gorazd Mlinšek. Urednica: Ida Robnik, lektorica: Majda Klemenšek. Tehnični urednik: Bruno Žnideršič. Naklada: 1900 izvodov. Tisk in dovršitev: CODA PRESS, Maribor, 1996. To številko je uredil Andrej Šertel.

Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 je VIHARNIK proizvod informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3, za kar se plačuje petodstotni davek od prometa proizvodov.

MARTIN KOVŠIČ 1924 - 1995

V torek, 4. julija 1995 smo se na pokopališču v Šentilju poslovili od Martina Kovšiča. Vsaka smrt je prerana, še posebej, ko poseže med prijatelje, znance in sosede. S sabo vedno prinaša bolečino, ki pušča rane globoko v naši podzavesti. Ob takšnem tragičnem dogodku pa se misli nehotе povmejo v preteklost in v spomin se vračajo mladostna leta.

Tinček, kakor smo ga klicali prijatelji, se je rodil 3. novembra 1924 v Razborci, ob vznožju pohorskih gozdov. Tu je preživel otroška leta. Po končani osnovni šoli je kot najstarejši sin ostal na kmetiji. Življenje na kmetiji je bilo tiste čase trdo in neizprosno. Že v rani mladosti je to sam občutil ob krščem delu in prav zato je morda mladost prehitro zbežala skozi otroška leta.

Vojna vihra ni prizanesla nikomur, tudi njemu ne. Že kot fant je spoznal nasilje okupatorja, leta 1942 je bil prisilno mobiliziran v nemško vojsko in okusil vse grozote vojne. Po srečnem naključju je preživel, se vrnil domov in se leta 1943 priključil 11. brigadi Miloša Zidanška (Pohorski bataljon). Kljub svoji mladosti je bil hraber in odločen, zavedal se je, da se vsaka moč posameznika vključuje v nezastavljivo celoto, ki je pripomogla k osvoboditvi naše domovine.

S svojo hrabrostjo in požrtvovalnostjo si je pridobil zaupanje v vodstvu bri-

gade, ki ga je spomladi leta 1944 delilo med kurirje. Nešteto krat je pešagal in gazil visoki sneg od Mislinjske do Šaleške doline.

V jeseni 1944 je sodeloval v težkih bojih v zgornji Savinski dolini. Do konca vojne je sodeloval v številnih bitkah in se uspešno izogibal vsem zasedam, ki so ga čakale na njegovih kurirskih poteh. Strahote, ki jih je preživljal v vojni, so pustile globoke sledi v njegovem spominu. Za svojo nesebičnost in hrabrost med NOV je prejel odlikovanja: medaljo za hrabrost in zasluge za narod, orden za hrabrost I. in II. stopnje, ter več drugih odlikovanj in priznanj.

Po vojni je bilo potrebno začeti znova. Po demobilizaciji se je vrnil domov in z vso vneto pomagal očetu pri že tako zamujenih kmečkih opravilih. Bil je tiste generacije, ki po vojnih letih ni spraševala za deložno delovnega časa. Zavedal se je, da si je potrebno ustvariti boljše pogoje za življenje. Ženo Martino sta si ustvarila družino in pričela z gradnjo hiše. Kljub novi zaposlitvi in obveznostim do družine je vedno našel čas za sodelovanje pri organizaciji ZB NOV Mislinja.

Bil je član pri odborih upravnega in nadzornega odbora ter praporščak krajevne organizacije ZB NOV Mislinja. Za Tinčkom je življenje prehitro zaprlo svoja vrata. Ostale so neizpolnjene želje in načrti za prihodnost, ostala pa je tudi prehojena življenjska pot, na katero so lahko ponosni svoji in prijatelji.

Jože Tretjak

VLADO PESJAK 1940 - 1996

*Usoda je tako hotela,
da prezgodaj si odšel.
Ljubezen, delo in trpljenje
bilo tvoje je življenje,
ostali so sledovi pridnih rok,
nam pa žalost in prazen dom.*

Nepričakovano in mnogo prezgodaj smo se na šentflorjanskem pokopališču v Doliču poslovili od Vlada Pesjaka. Ne le njegove najdražje, tudi vse nas, ki smo Vlada poznali je nepričakovana novica boleče presunila ob spoznanju, da je moral umreti v najlepših letih svojega življenja.

V Breznu nad Vitanjem mu je 5. junija 1950. leta stekla življenjska zibel. Mami Mariji, samohranilki, je bil v nepopisno veselje. Svoja otroška leta, zdaj lepa pa zopet trda in težka, je preživel pri stari mami Tereziji na Gačnikovi domačiji v Vitanju. Po končani osnovni šoli je kot mladenič odšel med vitanjske fužine v katerih si je vse do leta 1960 služil vsakdanji kruh. Skromen zaslužek v vitanjskih fužinah mu je narekoval, da si poišče novo zaposlitev. Od tu je odšel med velenjske rudarje in si z leti pridobil tudi kvalifikacijo ter tako opravil izpit za strelca v jami. To odgovorno delo je opravljal vse do leta 1989, ko je odšel v zasluženi pokoj.

Leta 1962 se je poročil z Javomikovo Marico in v prijetnem družinskem gnezdecu sta se jima rodila hčerka Magda in sin Robert. Ker pa je mlada družina potrebovala topel dom, je pokojni Vlado na zemlji ženinih staršev pričel z gradnjo svojega lastnega doma in po nekaj letih trdega dela hišo tudi zgradil. Vesel in ponosen je bil na svojo novo hišo v kateri bi užival jesen svojega življenja, vendar mu to ni bilo dano.

Pokojni Vlado Pesjak je bil človek širokega in plemenitega srca. Bil je dober sood in človek, ki je rad pomagal v stiski bližnjemu, v svojem prostem času pa je aktivno delal tudi v organih krajevne skupnosti, kjer mu je bila večkrat zaupana odgovorna naloga.

Takega kot je bil Vlado Pesjak, ga bomo ohranili v lepem spominu.

F. Jurač

JOŽE JEROMEL
1928 - 1996

Jože Jeromel se je rodil 3. februarja 1928 leta v Razborci v strminah Jamoviškega jarka pri Levičniku. Vse je bilo potrebno obdelati z žuljavimi rokami in pridelek nositi po strminah na ramenih. Ko je bil star devet let, mu je umrl oče. Očim Ivan Merzdovnik, ki se je na kmetijo priženil, mu je vzorno nadomestil očeta. Učil ga je vseh kmetijskih opravil, največ pa dela v gozdu. Kot mladenič je hodil z njim v gozd in mu pomagal pri najtežjih delih. S tem se je Jože zapisal gozdnemu delu, kateremu je ostal zvest vso življenje. S prvim rednim delom je začel v zadrugi, pozneje v kamnolomu in leta 1956 se je za stalno zaposlil pri Gozdni upravi Mislinja, kjer je delal do svoje upokojitve pred desetimi leti. Gozdni delavci so nekoč opravljali vso delo z ročnim orodjem. Ko so se pojavile motome žage, je bil Jože med prvimi, ki jo je začel uporabljati. Kot spreten, marljiv in discipliniran dela-

Ivan Lekš

MARIJA KOGELNIK
1922 - 1995

Sredi lanskega poletja smo se na koprivskem pokopališču poslovili od Marije Kogelnik, roj. Vrabčič ali kot smo jo imenovali znanci, od Pucove Micke. Pred štinitiridesetimi leti se je iz Tople pridožila k Pucu v Koprivno. Njen mož Viktor, s katerim sta skupaj drgnila hlače in krilo ob šolske klopi v Črni, je takrat pripeljal k hiši pridno gospodinjstvo, svojim bodočim otrokom pa nadvse ljubečo in skrbno mater. Pucova Micka je nekaj časa delala tudi pri rudniku Mežica, vendar ji gospodinjstvo in materinstvo tega ni dolgo dopuščalo. Do ljudi in sosedov je bila Micka zelo prijazna. Imela je veliko dobrih lastnosti, ki jih je v sebi in okrog sebe vso življenje negovala. Zelo skrbno je vzdrževala red in čistočo v hiši in okrog nje. Dobro kuhanje in priprava jedi pa ji je razen drugih gospodinskih del bilo najljubše opravilo. Planinci, ki so se zaradi njene prijaznosti pri Pucu radi ustavljali, saj

so pri njih imeli svojo planinsko postojanko že od leta 1947. Največkrat je planincem, lovcem, gozdarjem in turistom postregla poleti pod košatimi kostanji pred hišo, pozimi pa največkrat kar v kuhinji, ki je bila vedno topla in pospravljena. Vsakemu obiskovalcu je bila prijetna sogovornica. Nikomur ni nikoli pokazala slabe volje, ne gostom in ne domačim. Zaradi te človeške odlike je imela Micka v vsakem človeku prijatelja, v možu Viktorju dobrega življenjskega sopotnika, v Janku dobrega sina in v Danici dobrotljivo hčer. K njej sta še posebno rada zahajala dol v Črno, saj sta bila na vnuke ljubeče navezana in oni na nju. Mož Viktor večkrat omenja, da mu je Micka umrla ravno na dan, ko je imel vnuk Peter god. Pri Pucu v Koprivni danes ni več enkratne gospodinjice, dobrovoljne oskrbnice planincev, zavedne članice Zveze borcev, vdane žene in ljubeče ter skrbne mame.

Vse to je bila Micka!

Gorazd Mlinšek

*Že leto dni v grobu spiš,
a v srcih naših še živiš,
ni ure dneva, ne noči,
povsod si v srcih z nami ti,
saj solza, žalost, bolečina te
zbudila ni.*

SPOMIN

14. februarja mineva leto žalosti, ko nas je za vedno mnogo prezgodaj zapustil naš dragi mož, oče in dedek

AVGUST ŠIŠERNIK
po domače Gregoran Gustl,
iz Gradišča

Hvala vsem, ki postojite ob njegovem grobu in mu prižigate sveče.

Za njim žalujejo: žena Helena, otroci Mirko, Marica, Ivica, Srečko in Gregor z družinami

*Težko je spoznanje,
da te ni več med nami,
le sadovi tvojih pridnih rok
so ostali.
Ni več trpljenja, ne bolečin,
ostali so le sledovi in spomin*

ZAHVALA

ob boleči izgubi dragega
moža, očeta in dedka

JOŽETA JEROMLA
iz Razborce pri Mislinji

se vsem, ki so ga spremljali na zadnji poti ter mu darovali vence, cvetje, sveče in za svete maše, najlepše zahvaljujemo. Najlepša hvala vsem, ki so nam kakorkoli pomagali v najhujših trenutkih. Še posebej hvala sosedom Tisnikarjem, Skočirjem ter družini Lužnik. Hvala govornikom za poslovilne besede, godbi in pevčev za zapete žalostinke, gospodu kaplanu Zoranu Korenu za pogrebni obred ter pogrebni službi Jemeja Zaveršnika.

Žalujoči: žena Marija, otroci Marjan, Jože, Janez in Mira z družinami

*Skrb, delo in trpljenje
tvoje je bilo življenje.
Bolečine in trpljenje si pre-
stala
zdaj lahko boš v grobu mirno
spala*

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage žene

**ANTONIJE
PLAZOVNIK**
iz Završ 8

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so jo spremljali na zadnji poti ter ji darovali vence in cvetje, sveče in za svete maše. Hvala vsem sosedom, ki so mi kakorkoli pomagali v najhujših trenutkih. Prav leta hvala zdravniškemu osebju Zdravstvenega doma v Mislinji in za obiske na domu. Hvala govorniku Marjanu Križaju za besede slovesa, šentiljskim pevčev za zapete žalostinke, g. dekanu Tinetu Tajniku za pogrebni obred ter pogrebni službi Jemeja Zaveršnika.

Žalujoči mož Ivan

V SPOMIN

24. februarja 1996
bo leto dni, odkar smo
ostali brez mame,
babice in prababice

MARIJE SLEMENIK
roj. Kavdik

Vzela nam jo je cesta, ko je hotela k svoji prijateljici. Svojci težko prenašamo misel, da je ni več med nami in se je neprestano spominjamo. - Zahvaljujemo se vsem, ki jo ohranjate v lepi misli in kdaj z molitvijo v srcu postanete ob njenem grobu.

Vsi njeni

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega očeta, dedija in brata

JOŽEFA KNEZA

se zahvaljujemo vsem, ki ste ga prišli pospremit na njegovo zadnjo pot. Hvala vsem, ki ste mu prinesli vence, cvetje in sveče ter darovali za sv. maše.

Posebno se zahvaljujemo Feliks in Katarini od Spodnjega Kotnika in vsem ostalim, ki ste nam v težkih dnevih pomagali. Zahvaljujemo se zdravnikom slovenjegraške bolnišnice, še posebej prim. dr. Francu Verovniku in ostalemu osebju za lajšanje njegovih bolečin. Hvala Ivanu Glasenčniku za govor, pevčev iz Razborja za zapete žalostinke in g. Leopoldu Koratu, župniku iz Podgorja, za pogrebno svečanost.

Žalujoči: hčerke Danica, Zofka, Erna in Olga z družinami, sinovi Rajko in Zdravko z družinama, Edo ter 14 vnukov. Za njim žalujejo tudi njegovi bratje in sestri

Vsi njeni

V SPOMIN

Dve leti je minilo letos,
4. februarja, odkar je odšla
od nas draga mama, babica
in prababica

MARIJA JEROMEL
Grosova mama
iz Tolstega vrha
pri Mislinji

V devetinosemdesetem letu svojega življenja je opravila vse, kar ji je bilo storiti dano. Ponosna je bila na svoje kmečko poreklo in na svoje devetkratno materinstvo. Bila je vzor pridnosti, skromnosti in ljubezni.

Njeni potomci se je radi spominjamo in se ob drugi obletnici smrti zahvaljujemo vsem, ki ji kadarkoli poklonite lepo misel in spoštljiv spomin.

Lepa trofeja za novo leto

Na Ošlakovi kmetiji na Paki nad Mislinjo so pri hiši že od nekdaj lovci doma. Danes že pokojni gospodar Ošlakove kmetije Adam je za lovstvo navdušil še sina Antona in Franca. Ko je gospodar Adam prepustil posestvo sinu Francu in snahi Zdenki, se s tem tudi lovstvo na Ošlakovi kmetiji nadaljuje. Za letošnje novo leto pa je bila Diana naklonjena gospodarju Francu Ošlaku, ko je uplenil kapitalnega jelena, za kar mu tudi mi izrekamo lovski blagor - Besedilo in foto: F. Jurač

Naravoslovni dan na gozdni učni poti

V četrtek, 19. okt. 1995 smo izpeljali 1. naravoslovni dan. Učisci smo na gozdno učno pot šli mimo dvestopetdeset let stare lpe. Brečkaji smo reko Mislinjo in potok Imrečico. Prišli smo v gozd. Tam je bilo tiho in hladno. Prišli smo do bukve. Na veji bukve je bila pritryena vrečka, v kateri je bilo nekaj vode. Pojavnili so mi, da je voda v vrečki zato, ker drevesa oddajajo vodo. Bukva je imela rahlo narezane liste. Tudi nekatera druga drevesa so imela narezane liste. Listi so bili narezani tako, da so s seboj dobili svetlobo. Takoli smo nekaj časa. Potlej so prišli stariši. Lovedali smo jim vse, kar smo vedeli o drevesih. Nikoli ne bom pozabil tega dne.

Tomaz Marhat 4.a

GOZDNO GOSPODARSTVO SLOVENJ GRADEC

specializirana trgovina za oskrbo gozdarstva

Motorne žage za hobby

JONSERED 2040	43.133,00
HUSQVARNA 36	50.112,00

Mot. žage za profesionalno rabo

JONSERED 625	76.870,00
HUSQVARNA 254 xp	88.435,00

Ponujamo vam:

- stroje, orodja, opremo in pripomočke za delo v gozdu:
  - motorne žage in rezervne dele (verige, meče, ...)
  - vse vrste pil, gozdarske spreje in krede, za gozde, ...
  - gozdarske škornje, čelade, zaščitne obleke in rokavice, olja in maziva
- veliko izbiro električnih orodij za domačo uporabo in orodja za delo na vrtu:
  - kosilnice za travo (komposterje, motokultivatorje)
  - motorne kose (z najlonsko glavo in rezilnimi noži).

Smo pooblaščen prodajalec in serviser motornih žag JONSERED ter prodajalec in serviser motornih žag, kos in kosilnic HUSQVARNA.

VERIGE 28 Z	1.530,00
VERIGE 34 Z	1.850,00
MEČ 15", 18"	3.850,00
VLEČNA VERIGA 2,5 m	3.516,00
ŽIČNA VRV Ø 10	290,00/m

VITLA

3T	109.050,00
4T	133.645,00

NOVO

REZERVNI DELI ZA TRAKTORJE VSEH VRST IN TOVORNA VOZILA TAM, ZASTAVA

GUME, SNEŽNE VERIGE

MOŽNOST PLAČILA NA OBROKE OZIROMA PLAČILA Z ODKUPOM LESA

DOBRE STVARI OSTAJAJO

GOZDNO GOSPODARSTVO SLOVENJ GRADEC

Koroška c. 68 (Dvorec), Radlje, tel. 0602/71 421 · fax 0602/71-239

KOROŠKA ZADRUŽNA HRANILNO KREDITNA SLUŽBA p.o.

SLOVENJ GRADEC, CELJSKA CESTA 7
TELEFON: 0602/42-341, 42-344, 43-193
TELEFAX: 0602/43-301

TOLAR na TOLAR ZA RAZVOJ KMETIJSTVA

OBRETNOSTNE MERE ZA HRANILNE VLOGE OD 1. JANUARJA 1995 DALJE

Vloge	Na mesec (31 dni)	Na leto
Vloge na vpogled,		
tekoči in žiro računi občanov (2%)	0.17%	2.00%
Žiro računi društev (1%)	0.08%	1.00%
Depoziti nad 31 do 61 dni (T+4)	1.30%	16.45%
Depoziti nad 91 dni (T+5), (D+5)	1.38%	17.57%
Depoziti nad 181 dni (T+6), (D+6)	1.46%	18.69%
Depoziti nad 1 leto (T+7.5), (D+7.5)	1.58%	20.37%
Kratkoročna posojila za kmete,		
člane zadrug (T+15)	2.16%	28.77%
Kratkoročna posojila za kmete,		
nečlane zadrug (T+16)	2.24%	29.89%
Zakonska zamudna obrestna mera (letni T+18)		29.97%

T je temeljna obrestna mera, ki jo za vsak mesec določi Banka Slovenije trenutno kot aritmetično povprečje indeksa rasti drobnoprodajnih cen za zadnje 4 mesece.
D je devizna klavzula, ki se izračuna kot razlika med srednjim tečajem Banke Slovenije za DEM na dan poteka vezave in na dan sklenitve vezave.

PODRUŽNICA ZA KOROŠKO
SLOVENJ GRADEC
FRANCETOVA 7, 62380 SLOVENJ GRADEC
TEL. 0602 41-591, 41-813, 41-881, 41-882, FAX 0602 41-814

DA SMO VAM BLIŽE,
KO NAS POTREBUJETE:
TELEFON

080-19-20

PRVA BREZPLAČNA TELEFONSKA ŠTEVILKA
ZA NAROČANJE OBISKA
ZAVAROVALNIŠKEGA ZASTOPNIKA.

ŽIVLJENJE GRE NAPREJ, IN MI Z VAMI

SLOVESKI TRAKTOR LETA 1996:

ZETOR 4340

Slovenski traktor leta 1996 je izbran. Drugo glasovanje za SLOVENSKI TRAKTOR je za nami. Tokrat je na naslov strokovne kmetijske revije KMETOVOALEC, ki je izvedlo akcijo izbor slovenskega traktorja prispelo 984 glasovnic bralcev, ki so izbrali traktor leta. Kot lani je tudi letos premočno zmagal traktor ZETOR 4340. Ogorčen boj se je bil za drugo in tretje mesto, saj

Generalni zastopnik za prodajo traktorjev ZETOR v Sloveniji je Gorenje Trgovina. Priznanje ob razglasitvi traktorja leta je prejel direktor Gorenje Trgovina Alojz Kovše. - Foto: F. Jurač

so bili štirje traktorji (SAME SILVER 90, ZETOR 5340, MF 362 in ZETOR 6340) po številu skoraj izenačeni vse do konca. Končno štetje je pokazalo, da si je drugo mesto letos priboril SAME SILVER 90, tretje pa s samo štirimi glasovi manj ZETOR 5340. Pri seštevku glasov po znamkah prepričljivo vodi Zetor. V primerjavi z lanskim glasovanjem je opazno nazadovanje traktorjev z nemškega tržišča in napredovanje italijanskih traktorjev, kar je nedvomno posledica šibke lire in s tem povezane konkurenčnosti italijanskih traktorjev. Kljub tem spremembam preseneča slaba uvrstitev Fendta, ki je med znamkami dosegel šele enajsto mesto, med posameznimi tipi pa 16, medtem ko je lani dosegel drugo oziroma tretje mesto. Očitno so glasovalci dali večji poudarek ceni, na kar kaže višja uvrstitev UNIVERSALA.

F. Jurač

